

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านความสั้นยาวของเสียงสระในภาษาไทยที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นถึงปัจจุบัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสัมผัสร้อยกรองและข้อมูลตำราไวยากรณ์และพจนานุกรมไทยสำหรับชาวต่างชาติ พบว่าการยาวขึ้นของเสียงสระเกิดขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 ตอนปลาย ส่วนการสั้นลงเกิดขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 ตอนปลาย สำหรับปัจจัยในการเกิดการเปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพชี้ให้เห็นว่าการยาวขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบประปรายซึ่งเกิดขึ้นกับคำที่มีเสียงสระ /a/ และมีเสียงท้ายเป็นพยัญชนะก้องกังวาน /-m, -w, -j/ ส่วนการสั้นลงนั้นแบ่งเป็นการสั้นลงแบบกึ่งสม่ำเสมอ ซึ่งเกิดกับคำที่มีสระ /ɛ:, ɔ:/ มีเสียงท้ายเป็นพยัญชนะก้องกังวาน /-m, -n, -ŋ, -w, -j/ และมีวรรณยุกต์เอก โท หรือจัตวา และการสั้นลงแบบประปรายอาจเกิดจากปัจจัยทางความหมายหรือทางเสียง นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณยังพบว่าคำในภาษาไทยที่เกิดการยาวขึ้นมักเป็นคำที่มีความถี่สูง แต่คำที่เกิดการสั้นลงมักเป็นคำที่มีความถี่ต่ำ

This research investigates the changes in vowel length in Thai using data from the early Ayutthaya period to present. With respect to dating of the changes, an analysis of rhyme data and data from Thai grammars and dictionaries for foreigners indicates that the lengthening occurred in the latter half of the 24th century BE but the shortening occurred in the latter half of the 25th century. As for factors that contribute to the changes, a qualitative analysis shows that the lengthening affected words that have the short /a/ as nucleus and sonorants /m, w, j/ as codas. They also reveal that the shortened words are in fact results of two separate changes, one semi-regular and one sporadic. While the semi-regular shortening affected words that have the long /ɛ:, ɔ:/ as nucleus, have a sonorant /m, n, ŋ, w, j/ as codas, and bear Tone 2, 3 or 5, its sporadic counterpart may be influenced by semantic or phonological factors. In addition, a qualitative analysis indicates that the lengthened words have relatively high frequencies but the shortened words have relatively low frequencies.